

JULES RENS

RADICAAL-LIBERAAL en SOCIAAL

door Laurent RENS

A. LEVENSSCHETS

Jules RENS zag het licht te Geraardsbergen op vijftwintig januari achttienhonderd zesenvijftig. Hij was de vierde telg uit een gezin van zeven kinderen. Zijn ouders waren Louis Ghislain RENS en Marie-Louise DE VROEDE (1)

Het gezin vestigde zich in 1860, na een kort verblijf te Deftinge (2), in de Penitentenstraat te Geraardsbergen.

In 1868 liet zijn vader, Louis RENS, de thans bestaande woningen in de Wijngaardstraat 19-21 optrekken, die heden nog door zijn nakomelingen bewoond zijn.

Als tweede zoon van notaris Louis Ghislain RENS werd Jules, evenals zijn oudere broer Emile RENS, advocaat en plaatsvervangend Vrederechter te Geraardsbergen.

Jules behaalde in 1877 (op 22-jarige leeftijd) zijn diploma van doctor in de rechten aan de Université Libre de Bruxelles. Hij vestigde zijn kantoor, naast de ouderlijke woning, in de Wijngaardstraat nummer 17.

Samen met zijn liberale vrienden René VAN SANTEN, François LIOTTIER en R. DE VINCKE richtte Jules RENS op 26 januari 1883 de vennootschap onder gemeenschappelijke naam "De Vincke, Liottier, Rens en Van Santen op onder de gemeenschappelijke benaming DISCONTOKANTOOR VAN GERAARDSBERGEN, verschenen in de bijlagen tot het Belgisch Staatsblad op 11 februari nadien.

We vinden Jules RENS omstreeks diezelfde periode ook terug als beheerder van de "Usine Mertens-Produits Chimiques" te Overboelare.

Een jaar nadat Jules zijn studies had beëindigd overleed zijn oudere broer Emile (3)

Vanaf dit ogenblik zou Jules diens taak als oudste zoon en "frater familias" op zich nemen, De familiebanden met ouders, broer en zusters zouden gedurende Jules' hele leven van groot belang zijn.

Op 12 december 1903 huwde hij een eerste maal met Emma Gislana MORRE, dochter van Joannes Franciscus MORRE en Lucia REYMHOUT. Dit huwelijk, waarschijnlijk daar het kinderloos bleef, hield maar enkele jaren stand.

---

(1) Louis Ghislain Rens (o te Geraardsbergen 30.03.1817 en aldaar overleden op 05.01.1894) was notaris te Deftinge (1852-1859) en te Geraardsbergen (1859-1890). Hij volgde zijn vader François RENS op als Gemeentesecretaris van Geraardsbergen van 1847 tot 1859. Hij was medestichter-bestuurslid van de stedelijke "Association Libérale" in 1846 en Liberaal schepen van 1865 tot 1869. Zijn politieke loopbaan kenmerkt zich vooral door zijn nooit aflatende ijver om te Geraardsbergen het officieel onderwijs in te richten.

Louis RENS was tussen 1859 en 1894 ook redacteur van "De onpartijdige van Geraardsbergen", in de volksmond "Het Renschladje" genoemd.

Hij huwde te Geraardsbergen op 16 augustus met Marie-Louise DE VROEDE (31.03.1827 - 13.02.1902) welke afkomstig was uit Meslin l'Evêque.

(2) Wegens benoeming, op 20 oktober 1852, van Louis RENS als notaris te Deftinge vestigde het gezin zich aldaar op de Lindekouter. Enkele jaren nadien, op 1 februari 1859, keerden zij terug naar hun geboortestad, alwaar Louis RENS, in opvolging van notaris Jozef Lodewijk DE CLERCQ benoemd werd.

(3) zie volgende bladzijde.

Jules huwde omstreeks 1910 voor een tweede maal met Irma Marie Ghislaine GOSSEYE, geboren te Geraardsbergen op 2 juli 1881 (4)

Irma GOSSEYE zou op 3 juli 1910 bevallen van een flinke zoon, naar Jules' overleden broer, Emile genaamd.

Later zou nog een dochter, Maria RENS genaamd, het nieuwe gezin uitbreiden.

Enkele jaren voordien, in 1906, verhuisde Jules met zijn toekomstige echtgenote naar Sint-Gillis, Place Morichar 3.

Cok zijn oudste, ongehuwde, zuster Aimé RENS zou datzelfde jaar mee naar Brussel trekken.

Zijn beroep als advocaat bleef hij te Geraardsbergen uitoefenen, waar hij ook meermaals in de week verbleef. De verhuis naar Brussel moet ondermeer gezien worden in het kader van zijn echtscheiding, zijn werk als parlementariër en zijn vele vrienden te Brussel.

Jules RENS overleed op 89 jarige leeftijd te Sint-Gillis alwaar hij gecremeerd werd (5)

B. POLITIEKE LOOPBAAN

Jules RENS was slechts 25 jaar als wij hem in 1881 terugvinden als secretaris van de lokale "Association Libérale".

---

(3) Emile (Franciscus-Emilius-Ghislenus) RENS studeerde als doctor in de rechten af aan de Université Libre de Bruxelles en vestigde zijn advocatenpraktijk in de Wijngaardstraat te Geraardsbergen. Zoals de meeste doctors in de rechten werd hij ook benoemd als plaatsvervangend Vrederechter van onze stad. Nadat zijn vader Louis RENS er in 1869, op politiek vlak, de brui aan gaf was Emile RENS de gedoodverfde kandidaat om de politieke loopbaan van zijn vader verder te zetten.

Emile voerde met de gemeenteraadsverkiezingen van 26 oktober 1875 de liberale lijst aan (met onder meer René VAN SANTEN, Victot ANTHEUNIS, François LIOTTIER en Adolf DE COSTER)

De kiescampagne stond vooral in het teken van de strijd tegen de marktrechten, geheven door het katholieke stadsbestuur. Alhoewel de liberalen het bij deze verkiezingen zeer behoorlijk deden ging de katholieke lijst volledig door met een meerderheid van 40 stemmen.

Het schielijk overlijden van Emile RENS in 1878 (hij overleed op 29-jarige leeftijd aan de typhus) maakte een abrupt einde aan deze korte politieke loopbaan. Zijn twee jongere broers Jules en Franz zouden waardige opvolgers blijken.

(4) Irma GOSSEYE was de dochter van Franciscus Xaverius GOSSEYE, herbergier, en Zénobia Charlotte VAN ASSCHE. In haar geboorteakte staat te lezen dat zij het natuurlijk kind was van Zénobia VAN ASSCHE die ten huize, in de Lussensestraat, zou bevallen zijn. Franciscus zou dadelijk zijn dochter erkennen. Van de nog in leven zijnde kleinkinderen van Jules RENS vernamen we dat ook hun grootmoeder, wijlen Irma GOSSEYE, ooit zou bevallen zijn van een natuurlijk kind, namelijk Emile (Milo) genaamd RENS. We vernamen dat Jules RENS pas na de geboorte van zijn eerste kind uit het echt is gescheiden om alsdan deze situatie te regulariseren. Naar het schijnt zou het huwelijk van Jules RENS met Irma GOSSEYE voor de nodige heisa binnen de familie gezorgd hebben.

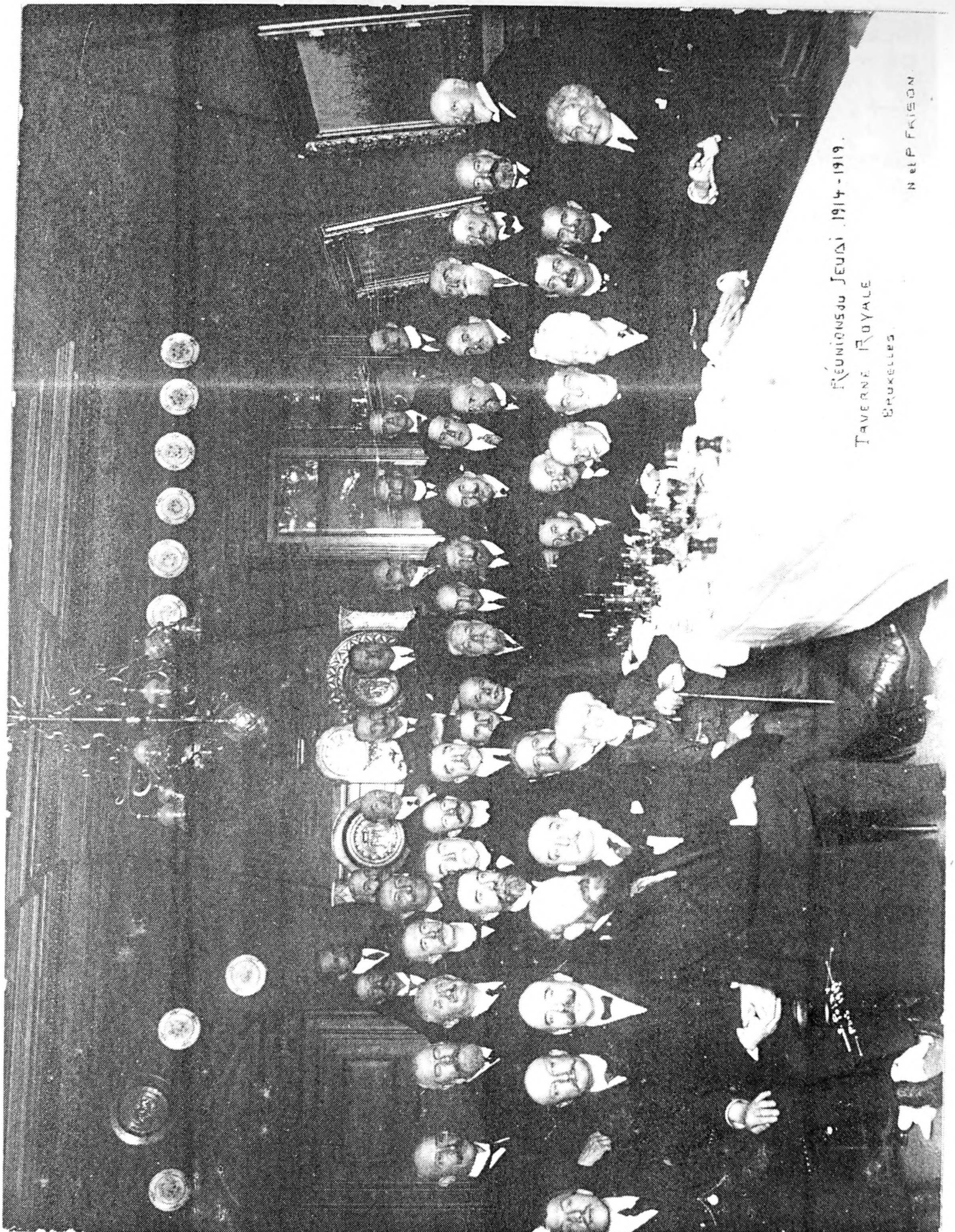
(5) Jules RENS wenste conform zijn overtuiging gecremeerd te worden. In die mate dat, toen crematie in België nog bij wet verboden was, hij reeds alle voorbereidingen had getroffen om zijn crematie in Parijs te laten doorgaan. Wegens zijn hoge leeftijd heeft hij gelukkig de wetswijziging inzake kunnen meemaken.

(4) DE CHOU F., GRIJSSEELS T., MAES T., VAN DE CASTEELE., VAN LIMBURG G., WIJNDAELE W., Honderd jaar officieel onderwijs in Geraardsbergen, 1880-1980 van gemeentelijk tot Rijksonderwijs.

(5) H. LIEBAUT, De evolutie der politieke partijen in het arrondissement Aalst.

Grote foto (portret: Jules Rens
tijdens zijn laatste parlementair mandaat (1914-1918)

RÉUNIONS DU JEUDI 1914-1918.
TAVERNE ROYALE
BRUXELLES.
N. EL P. FRISON

Groepsfoto: maandelijkse (informele) vergadering der parlementsleden (liberalen en BWP) tijdens de oorlogskaren (1914-1918) in de Taverne Royale te Brussel. Jules Rens ziet u op de tweede rij aan het eind van de tafel.

In dat zelfde jaar was hij kandidaat bij de Geraardsbergse gemeenteraadsverkiezingen. De liberale lijst aangevoerd door Victot Van Santen kon evenwel het pleit niet winnen. Op de 671 kiesgerechtigden behaalde Jules Rens 271 voorkeurstemmen.

Deze nederlaag was hoofdzakelijk te wijten aan de, door de Geraardsbergse liberalen, gevoerde onderwijspolitiek.

De verkiezingscampagne van 1881 werd volledig in het kader van de Belgische (en Geraardsbergse) schoolstrijd gevoerd. Nog geen jaar voordien werd het katholiek gemeentebestuur door de provincie-gouverneur verplicht het niet-confessioneel lager onderwijs in onze stad op te richten (4).

De hevige katholieke kiescampagne tegen de "ongelukswet" verdacht de liberalen in hun "onzijdige" scholen de godsdienst bij het volk te willen uitroeien (5).

Van meet af aan zullen Jules Rens' radicale ideeën in schril contrast staan met de doctrinaire invloeden uit de eigen rangen.

Zijn anti-klerikale en sociale houding kreeg Jules enerzijds van huize uit mee, doch zijn inwijding in de Brusselse Vrijmetselaarsloge "Les Vrais Amis de l'Union et du Progrès" mag zeker ook als groeibodem aanzien worden.

In Louis Paul BOONS' "Pieter Daens" lezen we het volgende: "Teveel arbeiders liepen in de rangen van de Liberalen, die alleen maar uitkeken naar een kans om naar het socialistenkamp te kunnen overlopen. In hun blad "DENDERGALM" dat reeds vier jaar lang de spreekbuis van het behoudsgezinde liberalisme was, begon Jules RENS te schrijven, een jonge advocaat uit Geraardsbergen. Hij sprak zich uit voor een democratisch en vooruitstrevend liberalisme en pleitte voor algemeen stemrecht, verplicht onderwijs en afschaffing der loting... allemaal punten van het socialistisch programma.

Jules RENS, dan 33 jaar oud geworden, was te Geraardsbergen zeer volksgeliefd, omdat hij aan een nimmer verflauwend sociaal dienstbetoon deed. Hij sprak ook te Aalst in de zaal "Concordia", lokaal van de liberale werkmanskring. Op de eerste rijen hadden echter heel wat rijke en behoudsgezinde liberalen plaatsgenomen, waaronder ook de voornaamste garenfabrikanten.

Rens gooide ze daar in het gezicht "dat behoudsgezinde liberalen en behoudsgezinde katholieken koek-één-deeg moesten worden genoemd"...en de liberale garenfabrikanten hoorden in hun rug al hun arbeiders geestdriftig toejuichen "(6).

De door BOON vermelde "DENDERGALM" was welliswaar niet zo behoudsgezind als door BOON voorgesteld (7).

Schoorvoetend lieten de liberalen van het arrondissement Aalst Jules RENS op hun lijst toe voor de parlamentsverkiezingen van 1890. Ook hier was de strijd bij voorbaat gestreden.

Tegen de katholieke lijst van voormeld arrondissement met onder andere Charles WOESTE en Louis DE SADELEER als voormannen was de liberale lijst niet opgewassen.

Aangezien het Belgisch liberalisme in deze periode nog steeds zijn wonden likte omtrent de door hen verloren schoolstrijd ontstonden er meer en meer splitsingen tussen doctrinaire en radicale liberalen. De eersten wilden terug naar het gematigd liberalisme van voor de schoolstrijd, de anderen daarentegen wilden hun strijd tegen het klerikalisme, indien nodig aan de zijde der socialisten, verderzetten.

---

(6) LOUIS PAUL BOON, Pieter Daens, 1971, vijftiende druk, pag. 94.

(7) H. LIEBAUT, Repertorium van de pers in het arrondissement Aalst, 1840-1914, 1967, uitgeverij Nauwelaerts, pag. 168.

De liberale associatie te Aalst stichtte in 1886 een nieuw weekblad DE DENDERGALM genaamd. In het begin koos het blad nog geen positie in de strijd tussen het radicaal en het doctrinair liberalisme, maar in samenhang met het succes van het progresisme in de liberale rangen van het arrondissement helde ook DE DENDERGALM" steeds meer over naar het radicaal liberale standpunt en begon in 1890 zelfs te pleiten voor algemeen stemrecht en verplichtend onderwijs.

Ook in Geraardsbergen bleef de splitsing niet uit. De sinds 1846 bestaande "Association Libérale" was, gezien de inwendige verdeeldheid, op sterven na dood.

Met de gemeenteraadsverkiezingen van 16 oktober 1887 werden dan ook geen liberale kandidaten voorgedragen (8), zodat JULES Rens met een aantal jongere radicale liberalen, waaronder zijn jongere broer Franz, te Geraardsbergen "La nouvelle Association Libérale" oprichtte, waarvan hij de eerste voorzitter werd en welke hij deze tot op het einde van de eeuw zou inrichten als een radicaal-liberale strijdformatie (9)

— HULDE aan onze gekozenen! — *Honneur à nos élus* —

Jules RENS

Libérale Volksvertegenwoordiger van het Arrondissement Aalst. Eerste lijst van de Liberalen, Aalst.

Hyacinthe BERNAEYGE

Libérale Senator van het Arrondissement Aalst. Aalst. Sénateur Libéral pour les Arrondissements d'Aalst et de Nivelles.

Odilon VAN DER SCHUEREN

Bijgevoegd Libérale Volksvertegenwoordiger van het Arrondissement Aalst. Eerste lijst van de Liberalen, Aalst.

In datzelfde kader moet ook de oprichting gezien worden van de "Jeune Garde Liberale" (1884-85) die als kweekschool fungeerde voor de nieuwe radicale politieke formatie.

De Oude "Association Liberale" werd aldus officieel opgedoekt zodat de nieuwe liberale partij zich dan toch eensgezind achter de progressieve ideeën van hun voorzitter kon scharen. Verschillende meetings met de jonge Belgische Werklieden Partij waren hier het resultaat van.

Als voorbeeld haal ik hier graag de liberale Fanfare "Orpheus" aan, die in de meimaand van 1897 een muzikfestival inrichtte. In de volksbuurten hing men voor deze gelegenheid aan haast elk huis een rode vlag uit. Aan heel wat huizen van liberale arbeiders hing een nieuw soort vlag uit: een blauwe strook naast een rode strook. Ja, zelfs aan de Liberale Kring hing aan de blauwe vlag een rood lintje ! (10)

Het lijkt geen twijfel dat aan het samengaan der Geraardsbergse liberalen en dito socialisten, in die bepaalde periode van onze geschiedenis, een aparte studie zou moeten gewijd worden. In ieder geval mag men stellen dat dit gemeenschappelijk streven snel haar vruchten afwierp.(11)

(8) Uit de krant "La Flandre Libérale" van 28.09.1887.

(9) Het voorzitterschap van de liberale partij zou vanaf dit tijdstip tot circa 1960 niet meer uit handen gaan van de familie RENS (eind jaren '70 zou Jean-Louis RENS deze traditie voor een aantal jaren verder zetten).

(10) Louis Paul BOON, o.c;

(11) Met de gemeenteraadsverkiezingen van 1896 (de eerste onder het algemeen stemrecht) zouden de liberalen, samen met de socialisten, er in slagen de jarenlange katholieke meerderheid te breken zodat de eerste deelname van de socialisten aan het bestuur onzer stad een feit was.

Alhoewel Jules Rens, als voorman der Geraardsbergse liberalen, een groot aantal stemmen zou vergaard hebben van zowel linkse als rechtse zijde, liet hij toch zijn jongere broer Franz op gemeentelijk vlak de teugels in handen nemen, zodat hij verder zijn politieke loopbaan op nationaal vlak zou kunnen uitwerken.

De bekroning van Jules RENS zijn politieke ijver volgde in 1904 toen hij als kamerlid verkozen werd. Tot aan de eerste wereldoorlog bleef Jules RENS de onbetwiste liberale leider in het arrondissement Aalst.

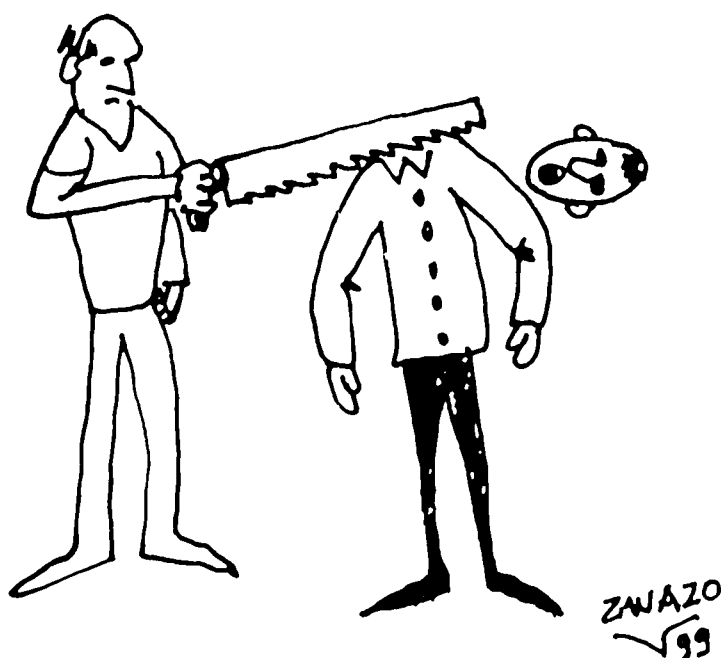
Als parlamentslid tijdens de regeerperiode van Leopold II hekelde Jules Rens, zoals de meeste liberalen, de Belgische vorst, die trouwens alle parlementariërs verwijtend "die van het circus hier rechtover" placht te noemen. We weten dat Jules Rens ondermeer goed bevriend was met de socialistische voorman Camille Huysmans.

In 1914, op de vooravond van de eerste wereldoorlog, werd Jules RENS voor de laatste maal als volksvertegenwoordiger herverkozen. Hij zou zich voor de kamerverkiezingen van 1919 niet meer kandidaat stellen.

Verder valt nog te vermelden dat Jules RENS gedurende jaren erelid en/of beschermheer was van de meeste Geraardsbergse verenigingen met liberale inslag zoals: het vrijwillig pompierkorps, de fanfare Orpheus, de toneelmaatschappij Voor eer en Kunst (erevoorzitter), de Geraardsbergse afdeling van het Willemsfonds (medestichter en bestuurslid), de turnmaatschappij La Grammontoise (erevoorzitter) en ook nog als redacteur optrad van "De Volksvriend van het arrondissement Aalst". Dit vrijzinnig-liberaal blad, waarvan de lokalen gevestigd waren op de grote markt (Graaf van Egmont) te Aalst, had als ondertitel "Liberaal Democratisch Weekblad" en als titeltekening een hand met fakkel waaraan een vaandel is gehecht.

Alhoewel in de Geraardsbergse politieke geschiedschrijving minder bekend dan de leden van het notarissengeslacht RENS, waaronder zijn respectieve vader en broeder, is Jules RENS op politiek vlak zonder twijfel het meest actief geweest.

Laurent RENS

A zoekt ma de kop va ma lauf (l'ijf)